

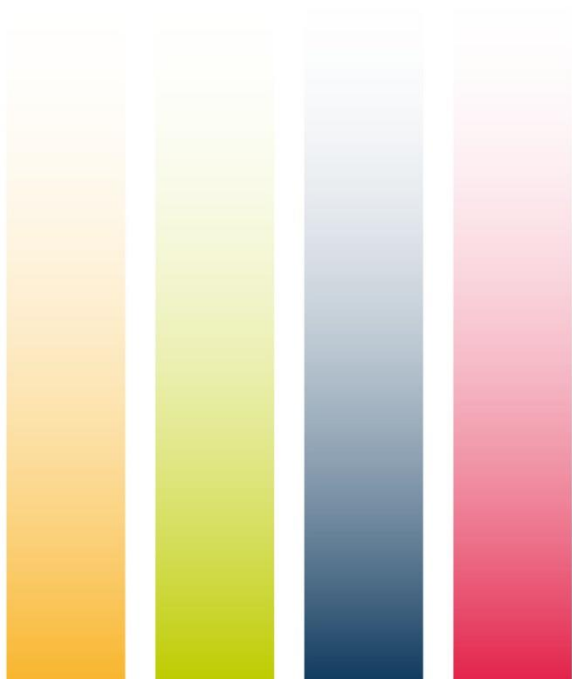

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

KONCEPCE OŠETŘOVATELSTVÍ

Zpráva o průběhu realizace
implementačního plánu

2023

Obsah

1.	Základní informace	3
2.	Zpráva o průběhu implementace, její účel a struktura	5
3.	Vyhodnocení plnění Akčního plánu za rok 2023.....	6
3.1	Plán aktivit	6
3.2	Řízení rizik	15
3.3	Implementační struktura.....	16
3.4	Řízení změn	17
3.5	Komunikační plán	17
3.6	Indikátorová soustava	17
4.	Závěrečné shrnutí a doporučení.....	18

1. Základní informace

Název hodnotícího dokumentu	Druhá hodnotící zpráva průběhu implementace Koncepce ošetrovatelství za rok 2023 (dle Akčního plánu do roku 2030)
Zadavatel hodnotícího dokumentu	Ministerstvo zdravotnictví České republiky
Gestor tvorby hodnotícího dokumentu	Vrchní ředitel pro zdravotní péči
Koordinátoři tvorby hodnotícího dokumentu	Ředitel/ředitelka odboru ošetrovatelství a nelékařských oborů Zástupce ÚZIS
Garant tvorby hodnotícího dokumentu	Ředitel/ředitelka NCO NZO
Rok zpracování hodnotícího dokumentu	2024
Schvalovatel hodnotícího dokumentu	Porada vedení Ministerstva zdravotnictví České republiky
Datum schválení	
Forma schválení	Porada vedení Ministerstva zdravotnictví České republiky
Hodnocené období	Leden–prosinec 2023
Odpovědnost za implementaci	Ministerstvo zdravotnictví České republiky a jednotliví gestoři

Seznam zkratek:

ADLF – Asociace děkanů lékařských fakult

AVVNZP – Asociace vysokoškolských
vzdělavatelů nelékařských zdravotnických
profesí

AZV ČR – Agentura pro zdravotnický výzkum

ČSÚ – Český statistický úřad

NIKEZ – Národní institut kvality a excelence zdravotnictví

NLZP – Nelékařský zdravotnický pracovník

NZIS – Národní zdravotnický informační systém

OECD – Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

PL – Praktický lékař

PLDD – Praktický lékař pro děti a dorost

PR – Public relation

PS – Pracovní skupina

PSZ – Poskytovatel zdravotních služeb

RD – Rodičovská dovolená

SHNU – Portál systému hlášení nežádoucích událostí

SPPK – Odborná společnost pro porty a permanentní katétrů

ÚZIS – Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR

ÚZIS – Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR

VOŠ – Vyšší odborná škola

VŠ – Vysoká škola

ZZS – Zdravotnická záchranná služba

MD – Mateřská dovolená

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže
a tělovýchovy

NCO NZO – Národní centrum ošetrovatelství
a nelékařských zdravotnických oborů

2. Zpráva o průběhu implementace, její účel a struktura

Ministerstvo zdravotnictví (dále jen „MZ“), na základě schválené Konceptce ošetrovatelství (dále jen „Konceptce“) ze dne 27. dubna 2021, předkládá druhou Zprávu o průběhu realizace implementace Akčního plánu (dále jen „Hodnotící zpráva“) Konceptce, schváleného poradou vedení MZ dne 25. 3. 2022, za období leden až prosinec roku 2023.

Vypracováním Hodnotící zprávy, na základě údajů poskytnutých předsedy jednotlivých pracovních skupin dle jednotlivých specifických cílů, byli pověřeni koordinátoři ve spolupráci s garantem tvorby strategického dokumentu Akčního plánu. Před předložením Hodnotící zprávy Poradě vedení MZ, byla Hodnotící zpráva projednána v rámci Odborné rady pro ošetrovatelství a řízení implementace a hodnocení úspěšnosti Konceptce ošetrovatelství (dále jen „Odborná rada pro ošetrovatelství“), jež je odborným poradním orgánem MZ k řízení implementace a hodnocení úspěšnosti Konceptce a řešení dalších odborných problémů souvisejících zejména s výkonem povolání a vzděláváním zdravotnických pracovníků poskytujících ošetrovatelskou péči. Odborná rada pro ošetrovatelství zahrnuje všechny klíčové struktury včetně dotčených sekcí MZ, zástupců poskytovatelů zdravotních služeb, profesních sdružení a odborných společností, vzdělavatelů i dalších partnerů. Bližší popis jejich složení a vzájemného vztahu je obsažen níže v podkapitole 3.3. Implementační struktura (Graf 3).

Smyslem Hodnotící zprávy provádějícího dokumentu, tj. Akčního plánu, a tedy i obecně smyslem hodnocení implementace Konceptce, je poskytnout pohled na úspěšnost plnění vytyčených opatření prostřednictvím realizovaných aktivit, zejména ve vztahu k cílům, indikátorům a časovému harmonogramu.

Hodnotící zpráva zohledňuje neustále se měnící prostředí v oboru ošetrovatelství, obsahuje veškeré významné informace, které popisují vlastní postup realizace prací na plnění opatření, ev. návrhy revize a aktualizace, které budou i v následujícím období v rámci Akčního plánu reflektovány v návaznosti na plnění těchto opatření a aktivit.

3. Vyhodnocení plnění Akčního plánu za rok 2023

3.1 Plán aktivit

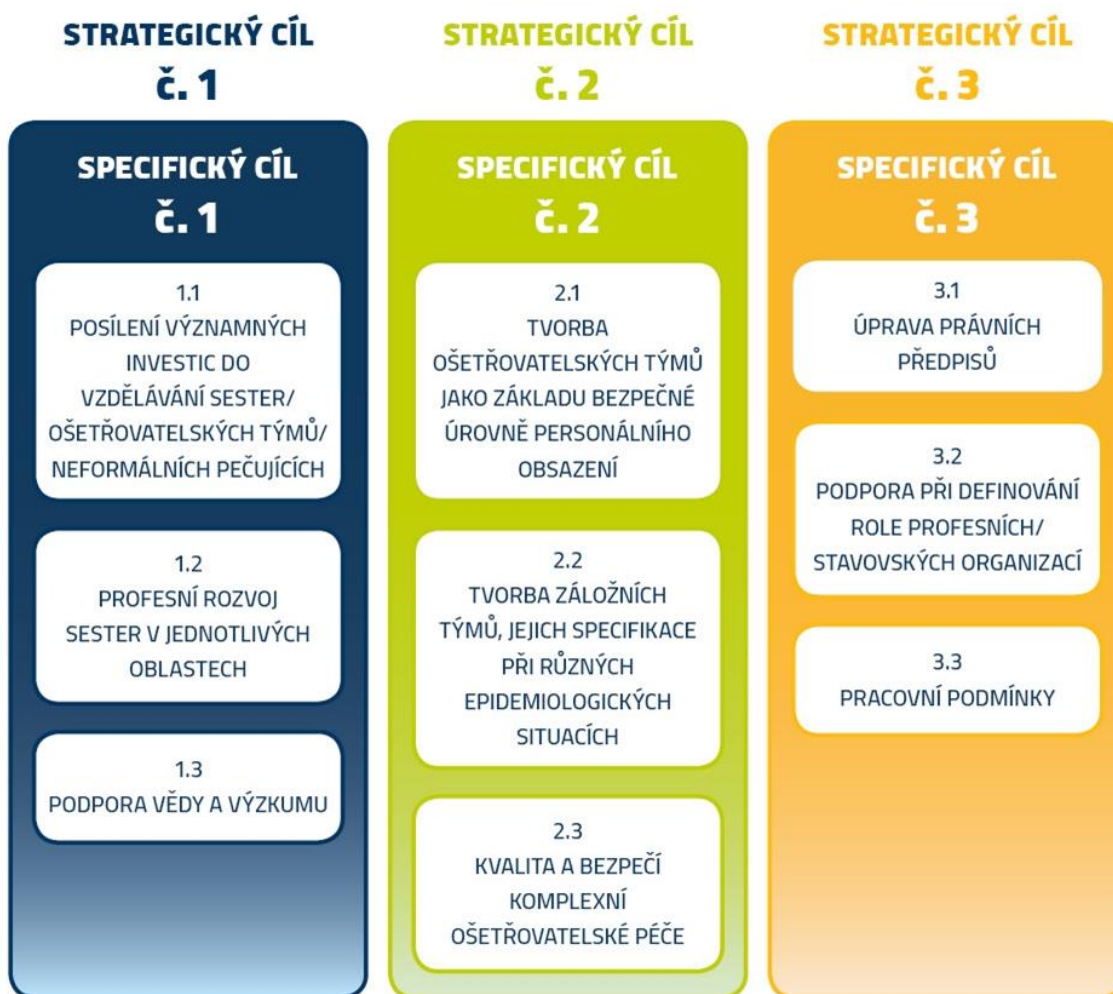
Vyhodnocení postupu prací na plnění jednotlivých opatření a aktivit Akčního plánu v roce 2023 je detailně specifikováno v příloze č. 1 tohoto materiálu. Orientaci v probíraných tématech v rámci celého dokumentu umožňuje **tučné provedení některých slov**. Tato forma zvýraznění slouží ve všech kapitolách pouze pro snazší orientaci. Sama o sobě neodráží důležitost sdělení, ani nenahrazuje hodnocení. **V rámci semaforu použitého v příloze č. 1 jsou zeleně označeny splněné aktivity, oranžově ty, které jsou rozpracované a červeně aktivity, u nichž ještě nebyly započaty žádné práce.**

V roce 2023 pracovní skupiny pokračovaly v práci na implementaci Akčního plánu dle definovaných opatření a aktivit jednotlivých strategických a specifických cílů (Graf 1 a Graf 2).

Graf 1 Hierarchické dělení strategických cílů

Graf 2 Hierarchické dělení specifických cílů

V roce 2021 ustanovené pracovní skupiny pokračovaly v rozpracovaných aktivitách dle nastaveného harmonogramu. Do jednotlivých skupin byli dle potřeby přizváni další odborníci. Setkání pracovních skupin byla realizována dle potřeb, většinou v režimu online. Postup v plnění aktivit jednotlivých pracovních skupin je rozepsán níže.

Zápisy z jednání jednotlivých pracovních skupin i výsledky jejich práce jsou průběžně ukládány na úložišti v MS Teams, které bylo zřízeno Odbornou radou pro ošetřovatelství.

Akční plán v hodnoceném období leden-prosinec 2023 byl na základě zjištěných informací v rámci realizace a porovnání s výchozím předpokládaným plánem implementace následující:

Strategický cíl 1 Vzdělávání a praxe založená na spolupráci všech zainteresovaných stran, navýšení počtů přijímaných uchazečů v ošetrovatelských povoláních

Specifický cíl 1.1 Posílení významných investic do vzdělávání sester/ošetrovatelských týmů/neformálních pečujících

Pro svou obsahovou náročnost a různé stupně vzdělávání, z nichž jedno je zaměřeno na prohlubování odborného vzdělávání sester/ošetrovatelských týmů a druhé na poskytování vzdělávání pro neformální pečující/dobrovolníky, plní aktivity dvě pracovní skupiny.

1. Pracovní skupina: Posílení významných investic do vzdělávání sester/ošetrovatelských týmů (opatření 1.1.1)

Pracovní skupina (dále jen „PS“) pokračovala aktivitou č. 2 (*Analýza ekonomické náročnosti studia oboru všeobecná sestra a ostatních členů ošetrovatelského týmu. Analýza příčin odchodu absolventů mimo obor. Analýza počtu pedagogických pracovníků/mentorů vzhledem k předpokládaného počtu žáků/studentů včetně finančního ohodnocení s cílem zajištění stabilizace pedagogických pracovníků/mentorů, predikční model potřeby počtu členů ošetrovatelského týmu*), resp. přípravou podkladů pro zahájení systémového řešení situace výrazného a neustále se prohlubujícího nedostatku všeobecných a dětských sester a dalších nelékařských zdravotnických pracovníků a analyzovala kapacity sester, produkci vzdělávacích institucí, analyzovala ekonomickou náročnost studia v oboru všeobecná sestra, počty pedagogických pracovníků/mentorů. V současné době je již **přípraven popis problematiky vycházející z objektivní situace v českém zdravotnictví, který je podpořen statistickým šetřením a daty Národního zdravotnického informačního systému (dále jen „NZIS“), Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“), Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (dále jen „OECD“), Českého statistického úřadu (dále jen „ČSÚ“) a ekonomickými a vlastními daty (60 %)**. Záměr dlouhodobého finančního opatření k navýšení kapacit fakult ve vybraných nelékařských zdravotnických oborech byl komunikován s Asociací děkanů lékařských fakult (dále jen „ADLF“) a Asociací vysokoškolských vzdělavatelů nelékařských zdravotnických profesí (dále jen „AVVNZP“). V rámci činnosti PS byla organizována rovněž setkání s významnými stakeholdery a zástupci odborné veřejnosti (červen 2023, Praha – zástupci PS, ÚZIS, ADLF, AVVNZP; září 2023, Brno – zástupci PS, ÚZIS, ADLF, AVVNZP). V následujícím období PS plánuje s vedením MZ a ÚZIS projednat návrh finanční podpory vysokých škol s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, v Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky (PSP ČR) a Senátu PSP ČR a dále se bude zabývat přípravou materiálu k projednání ve Vládě ČR (přípravou ekonomického modelu).

PS se zabývala dále k aktivitě č. 3 (*Tvorba a využití správné metodiky pro výpočet vývoje počtu sester do roku 2050, stanovení dostatečné kapacity vyšších odborných škol (dále jen „VOŠ“) a vysokých škol (dále jen „VŠ“) ošetrovatelských oborů a metodiky pro výpočet personálu u poskytovatelů zdravotních služeb (dále jen „PZS“)*) složením ošetrovatelských týmů a nastavením odpovídajícího profilu personálního zabezpečení poskytování ošetrovatelské péče. Průměr optimálního modelu ošetrovatelských týmů navržený na základě žádosti

oslovenými velkými i malými poskytovateli zdravotních služeb byl srovnán se síťovým modelem ÚZIS, který využívá ÚZIS již cca od roku 2017 ke stanovení minimálního personálního zabezpečení na lůžkových pracovištích a aktuálního stavu úvazků u poskytovatelů zdravotních služeb lůžkové péče. Bylo zjištěno, že tento **síťový model ÚZIS se shoduje s návrhy poskytovatelů zdravotních služeb na navýšení minimálního nepodkročitelného počtu zdravotnických pracovníků zabezpečující ošetrovatelskou péči**. Se zástupci velkých a malých poskytovatelů a zástupcem ÚZIS byl na jednáních dne 6. 9. 2023, 19. 9. 2023, 3. 10. 2023, 20. 10. 2023, 1. 11. 2023 a 21. 11. 2023 diskutován a připomínkován návrh modelu výpočtu minimálního nepodkročitelného počtu úvazků sester k zajištění provozu oddělení akutní a neakutní lůžkové péče (standardních oddělení) o 20 lůžkách s ohledem na pracovní týdenní fond 7,5 hod/týdně, počet pracovních dnů v roce, počet sester ve směně. **Nejdůležitější pro nastavení optimálního modelu je vyčíslení počtu ošetrovatelského personálu v závislosti na náročnosti péče, skladbě kategorie pacientů, o které nelékařští zdravotničtí pracovníci pečují**. Společně s ÚZIS je naplánováno sledovat vedle oborů, hospitalizačních případů (denní obrátka pacientů, počet propuštěných pacientů, počet hospitalizovaných pacientů, průměrná délka hospitalizace propuštěných pacientů, průměrný věk propuštěných pacientů), typů ošetrovacích dnů (počet standardních oddělení/počet celkových oddělení, počet intenzivních oddělení/počet propuštěných pacientů), důvodu přijetí pacienta (praktický lékař - PL, praktický lékař pro děti a dorost - PLDD, specialista, zdravotnická záchranná služba - ZZS), kategorií pacientů (1-5), základní systemizace (minimální potřeba sester, dalšího ošetrovatelského personálu), náročnost ošetrovatelské péče. V roce 2024 se bude pokračovat v přípravě metodiky k pilotnímu měření ošetrovatelské zátěže a v pilotním měření, resp. v evidenci a vykazování zdravotních výkonů v referenčních nemocnicích po dobu 3 měsíců (20 %). Aktivita č. 3 (*Tvorba a využití správné metodiky pro výpočet vývoje počtu sester do roku 2050, stanovení dostatečné kapacity VOŠ a VŠ ošetrovatelských oborů a metodiky pro výpočet personálu u PZS*) je naplňována též zapojením se MZ do mezinárodního projektu Joint Action on HEalth woRkFOrce to meet health challEngeS, (dále jen „JA HEROES“) v programu Evropské unie (dále jen „EU“) pro zdraví. Společná akce JA HEROES si klade za cíl vytvořit sady nástrojů pro řízení lidských zdrojů ve zdravotnictví za účelem udržení či zvýšení personálních kapacit ve zdravotnictví (20 %).

2. Pracovní skupina: Podpora neformálních pečujících, dobrovolníků a osob s vlastní zkušeností s onemocněním (opatření 1.1.2)

Na základě diskuze v PS byl k aktivitě č. 1 (*Tvorba návrhů vzdělávacích aktivit a spolupráce na vytvoření programů posilující roli neformálních pečujících a dobrovolníků, osob s vlastní zkušeností s onemocněním*) **stanoven základní rámec metodiky vzdělávání neformálních pečujících** a PS začala pracovat na přípravě metodického doporučení k nastavení systému jejich vzdělávání v prostředí domova. **Byl vytvořen návrh letáku**. PS se dále zabývala tvorbou návrhu **scénáře k natočení videa pro pečující** se základními informacemi k dané problematice (na základě orientační poptávky by předpokládaná cena videa byla cca 40 000 Kč). Po proběhlých diskuzích s jednotlivými členy PS, navrhuje PS další workshopy pro neformální pečující jako možnou prevenci negativních dopadů psychické a fyzické zátěže. Workshopy by se týkaly copingových strategií – zvládání zátěžových situací, psychohygieny, prevence syndromu vyhoření u pečujících, relaxace a sebestřeby. Na základě dotazování zdravotnických

pracovníků, zabývajících se domácí a paliativní péčí, se nabízí absolvování certifikovaného kurzu Komunikace s pacienty a jejich rodinami v krizi, který je již akreditován Ministerstvem zdravotnictví ČR a probíhá v NCO NZO v Brně. Pečujícími, kteří řeší problém opětovného nástupu do zaměstnání, v době, kdy ukončili péči o blízkého, se nabízí možnost absolvování akreditovaného kvalifikačního kurzu Ošetřovatel (35 %).

Specifický cíl 1.2 Profesionální rozvoj sester v jednotlivých oblastech

Tomuto specifickému cíli se věnuje jedna PS: Profesionální rozvoj sester, přičemž její činnost je provázána s aktivitami dalších pracovních skupin. Pro naplňování jednotlivých opatření a aktivit využívá též závěry dalších skupin, např. PS Podpora vědy a výzkumu, Ošetřovatelské týmy, Záložní týmy, Pracovní podmínky, a navazuje na ně.

1. Opatření 1.2.1: Revize vzdělávání sester a dalších členů ošetřovatelského týmu výstupních znalostí – příprava na výkon povolání

K naplnění aktivity č. 2 (*Analýza minimálních požadavků na studijní/vzdělávací programy*) nedošlo. Byla zahájena práce na tvorbě srovnávacího materiálu, avšak z absence personálního zdroje nebyl materiál dokončen. PS připravila dva dotazníky (pro absolventy škol v adaptačním procesu, pro zaměstnavatele těchto absolventů), kterými bylo záměrem dotazovat se na připravenost vykonávat zdravotnické povolání. Vzhledem k obdobnému dotazníkovému šetření Masarykovy univerzity v Brně se vyčkává na vyhodnocení tohoto šetření a připravené dotazníky pracovní skupinou budou ev. upraveny a distribuovány až v návaznosti na výsledky výzkumu Masarykovy univerzity v Brně. Z výše uvedených důvodů se prodlužuje doba realizace této aktivity splněné pouze částečně (15 %) do 9/2024. V návaznosti na to je nutné posunout i stávající termíny plnění navazujících aktivit č. 3 (*Analýza učebních dokumentů /studijní a vzdělávací programy/ ošetřovatelských oborů*) a č. 4 (*Doplnění problematiky zaměřené na péči o vlastní psychiku, sebereflexi, zvládání stresových situací, sociálních dovedností /zákonitosti vztahů v týmu, na pracovišti/, podpora peer aktivit a jiných aktivit pro péči o psychiku sester a ostatních členů týmu, ale i psychická podpora neformálních pečujících, ergonomie práce a prevence myoskeletárních chorob*) do konce roku 2024 (viz příloha 2).

Vzdělávání zdravotnických pracovníků v psychohygieně se věnoval **projekt NCO NZO Prevence II** (Zmírnění negativních dopadů psychické a fyzické zátěže na nelékařské zdravotnické pracovníky prostřednictvím systémového opatření), CZ.03.3.X/0.0/0.0/15_018/0015890, který byl ukončen 30. 6. 2023. Byl zaměřen na péči o zaměstnance prostřednictvím vzdělávacích aktivit a nabídky ověřených opatření jako budování týmů psychosociální podpory s důrazem na specifika poskytování intervencí u poskytovatelů zdravotních služeb lůžkové péče, zavedení telefonické peer podpory na bázi krizové linky, prevenci vzniku muskuloskeletálních poruch (dále jen „MSD“) souvisejících s prací, zavádění podpory osvojení vhodných zvládacích technik s důrazem na souvislosti mezi MSD a psychosociálními rizikovými faktory. NCO NZO s podporou MZ nyní připravuje **navazující projektový záměr Koncepte zavádění inovativních strategií ke zvýšení psychické a fyzické odolnosti zdravotníků vedoucí k posílení odolnosti zdravotního systému**. V rámci Systému psychosociální intervenční služby byly dále zahájeny aktivity směrem k vyšším odborným školám vzdělávajícím nelékařské zdravotnické pracovníky k šíření povědomí studentů těchto škol o možnostech jejich podpory při výkonu povolání. Při aktualizaci kvalifikačních standardů pro studijní programy nebo vzdělávací programy

v nelékařských zdravotnických oborech, které specifikují podrobněji minimální požadavky na bakalářský/magisterský studijní program vysoké školy nebo vzdělávací program vyšší odborné školy, **oblast psychohygieny se doplňuje do osnov vzdělávacích programů/studijních programů kvalifikačního studia**. V roce 2023 byla doplněna do kvalifikačního standardu pro studijní/vzdělávací program dětské sestry, nutričního terapeuta (60 %).

2. Opatření 1.2.2: Nastavení celoživotního profesního rozvoje sester a dalších členů ošetrovatelského týmu a na vzdělávání založeného na důkazech

V roce 2023 byly k aktivitě č. 1 (*Analýza aktuálních vzdělávacích potřeb v klinické praxi a tvorba návrhu plánů vzdělávání s ohledem na demografický vývoj obyvatelstva a s ohledem na možné závažné epidemiologické nebo jiné krizové situace*) s ohledem na potřeby stárnoucí populace **upraveny 3 vzdělávací programy (VP) specializačního vzdělávání pro všeobecné sestry** a byla do nich doplněna problematika domácí, hospicová a paliativní péče, tak aby VP reagovaly na potřebné vzdělání a kompetence sester specialistek. Další plnění v oblasti demografického vývoje je závislé na výstupech a doporučeních dalších PS Odborné rady pro ošetrovatelství např. PS pro Tvorbu záložních týmů, jejich specifikace při různých epidemiologických situacích. Analýza aktuálních potřeb v klinické praxi (60 %) souvisí s plněním opatření č. 1.2.1 a je k ní vytvořen dotazník, který bude upraven dle výsledků výzkumu Masarykovy univerzity. Vzhledem k této skutečnosti je třeba posunout termín na prosinec 2024 (viz příloha 2).

Aktivita č. 2 (*Analýza efektivnosti, hospodárnosti, účelnosti a prostupnosti specializačního vzdělávání*) je **splněna** (100 %). MZ ČR zveřejnilo ve Věstníku MZ ČR částka 7/2023 a na webových stránkách ministerstva Metodické doporučení k využívání započítávání části dříve absolvovaného studia při částečné provázanosti a prostupnosti některých oborů specializačního vzdělávání všeobecných sester/využívání do vzdělání prostřednictvím absolvování certifikovaných kurzů. Analýza systému řízení zdravotnických pracovníků a jejich vzdělávání a budování infrastruktury pro specializační vzdělávání se naplnila z výzvy Národního plánu obnovy – komponenta 6.1 Zvýšení odolnosti systému zdravotní péče. Tato komponenta obsahuje jednu reformu Optimalizace systému vzdělávání, ve které se v roce 2023 provedla analýza specializačního vzdělávání zdravotnických pracovníků a do poloviny roku 2025 se připraví základní informační platforma pro administraci nástavbového a specializačního vzdělávání zdravotnických pracovníků.

Specifický cíl 1.3 Podpora vědy a výzkumu

Ve vzniku samostatného panelu pro obor ošetrovatelství a zapojení sester do organizační struktury Agentury pro zdravotnický výzkum ČR (dále jen „AZV ČR“) nedošlo v roce 2023 k žádnému posunu. Nepodařilo se ani Odbornou radou pro ošetrovatelství nominovanou osobu prosadit za hodnotitele současného panelu. Též nedošlo z důvodu nedostatečného personálního zabezpečení k posunu v aktivitě č. 2 - v analýze učebních dokumentů zaměřených na výzkum v ošetrovatelství a úpravě studijních a vzdělávacích programů se zaměřením na výzkumnou základnu, tvorbě profesních standardů pro praxi a pro akreditaci programů (5 %). Z nedostatku personálního a finančního krytí nedošlo k posunu v aktivitě č. 3, a proto se upravuje harmonogram plnění, resp. provádí úprava lhůty realizace opatření (viz příloha 2).

Strategický cíl 2 Bezpečná úroveň personálního obsazení a kvalita poskytované ošetrovatelské péče

Specifický cíl 2.1 Tvorba ošetrovatelských týmů jako základu bezpečné úrovně personálního obsazení

Členové PS k aktivitě č. 2 (*Specifikace jednotlivých úrovní profesí v ošetrovatelských týmech, specifikace činností jednotlivých profesí v ošetrovatelských týmech, mapování*) analyzovali, zda v praxi nechybí nějaká nelékařská zdravotnická povolání a shodli se na **ponechání všech kategorií zdravotnických pracovníků ze stávajících ošetrovatelských profesí. Je žádoucí, aby ve zdravotnictví vedle zdravotnických pracovníků pracovali osoby, které by zajišťovaly administrativu.** Aktivita č. 2 je splněna (100 %).

K aktivitě č. 3 (*Tvorba návrhů na zvyšování vybraných kompetencí v ošetrovatelských týmech*) se PS shodla na návrzích a doporučeních: na úpravě vyhlášky č. 55/ 2011 Sb., na **zřízení specializačního oboru Intenzivní péče a Intenzivní péče v pediatrii pro zdravotnické záchranáře, na doplnění dalšího možného způsobu získání odborné způsobilosti k výkonu povolání praktické sestry po absolvování části kvalifikačního studia pro přípravu dětské sestry, na navýšení kompetencí ošetrovatelky o výkony rehabilitačního ošetrovatelství, měření fyziologických funkcí, na začlenění do kvalifikační přípravy fyzioterapeutů obsah vzdělávání sanitářů/ošetrovatelů** – jako potenciál pro řešení krizových situací, na podpoře postupnosti kvalifikačního vzdělání všeobecné sestry, dětské sestry, zdravotnického záchranáře, porodní asistentky, včetně specializačního vzdělávání (10 %). V následujícím období bude pokračováno v započatých aktivitách PS.

Dále se tato PS společně s PS řešící problematiku posílení významných investic do vzdělávání sester/ošetrovatelských týmů a ostatními stakeholdery (ÚZIS, zástupci velkých a malých poskytovatelů zdravotních služeb) zabývala složením ošetrovatelských týmů a nastavením odpovídajícího profilu personálního zabezpečení poskytování ošetrovatelské péče (20 %). Podrobněji viz výše.

Specifický cíl 2.2 Tvorba záložních týmů, jejich specifikace při různých epidemiologických situacích

K aktivitě č. 1 (*Analýza právních předpisů, stanovení kriticky významných situací pro nutnost tvorby záložních týmů, specifikace personálního a finančního zajištění záložních týmů a systému vzdělávání těchto týmů*) diskutováno vytipování kriticky významných situací a složení záložních týmů pro tyto situace. **Kriticky významné situace byly stanoveny**, ovšem jejich personální složení je nadále předmětem diskuze (15 %). S ohledem na výrazné personální a organizační změny na Oddělení krizové připravenosti MZ a následné nedostatečné zajištění PS záložních týmů (ZT), nebylo možno se plně věnovat činnosti PS ZT, a to zejména v druhé polovině roku 2023. Na základě výše uvedeného nedošlo k finální shodě ohledně identifikovaných kriticky významných situací a personálního složení ZT pro jednotlivé typy situací, stejně tak nebyly započaty diskuze nad věcným vybavením ZT. Dále nebyla provedena plánovaná analýza právních předpisů. Vzhledem k plnění do roku 2025 není nutné upravovat v této části harmonogram plnění.

Specifický cíl 2.3 Kvalita a bezpečí komplexní ošetrovatelské péče

K aktivitě č. 2 (*Analýza sledování kvality ošetrovatelské péče prostřednictvím standardů ošetrovatelské péče, NOP a klinických doporučených postupů, revize kompetencí v ošetrovatelském systému a kořenové analýzy jednotlivých nežádoucích událostí*) probíhá analýza sledování kvality ošetrovatelské péče prostřednictvím standardů operativních doporučení (dále jen „OP“), národních ošetrovatelských postupů (dále jen „NOP“) a klinických doporučených postupů (dále jen „KDP“), revize kompetencí v ošetrovatelském systému a kořenové analýzy jednotlivých nežádoucích událostí – byl **vytvořen dotazník pro poskytovatele zdravotních služeb se zaměřením na využívání stávajících NOP a návrhy na další postupy**, které vyžadují standardizaci (30 %), jeho zpracování a prezentování výsledků bylo uveřejněno v odborném časopise Florence. Proběhlo oslovení garantů stávajících 7 NOP s požadavkem na aktualizaci. Byla provedena aktualizace NOP – Prevence pádů, Péče o pacienta s bolestí, Prevence dekubitů, Katetrizace močového měchýře, Odsávání dýchacích cest. NOP Role nelékařských zdravotnických pracovníků (dále jen „NLZP“) při zacházení s léčivými přípravky ještě probíhá. O aktualizaci NOP „Asistence při zavedení a péče o centrální žilní katétr a Zavedení a péče o periferní žilní katétr“ projevila zájem odborná společnost pro porty a permanentní katétr (dále jen „SPPK“). **K vydání aktualizovaných NOP již nedošlo**, a to z důvodu ustanovení Národního institutu kvality a excelence zdravotnictví (dále jen „NIKEZ“), který bude nadále spravovat a metodicky řídit doporučené postupy a operativní doporučení. Výkonná rada NIKEZ projednávala novou metodiku pro tvorbu národních ošetrovatelských postupů, po jejím schválení bude probíhat aktualizace stávajících NOP do Národních standardizovaných operačních protokolů (dále jen „NSOP“). Vytvoření nové metodiky pro tvorbu ovlivní aktualizaci stávajících NOP a bude nutné posunout termíny jejich vydání (viz příloha 2). Jsou **připravené kořenové analýzy některých nežádoucích událostí k využití na portálu systému hlášení nežádoucích událostí** (dále jen „SHNU“).

Strategický cíl 3 Posílení postavení sester

Specifický cíl 3.1 Úprava právních předpisů

PS pro přezkum právních předpisů Akčního plánu Koncepce ošetrovatelství se v roce 2023 nesešla. Analýzy právních předpisů k jednotlivým opatřením se budou zpracovávat až na základě finálních výstupů dalších PS k jednotlivým opatřením projednaných a schválených Odbornou radou pro ošetrovatelství.

Specifický cíl 3.2 Podpora při definování role profesních/stavovských organizací

K aktivitě č. 2 (*Tvorba doporučení k roli profesních/stavovských organizací v rámci poskytovaných zdravotních služeb*) PS pokračovala v jednáních k ustavení Komory sester (30 %). Byla vyslovena shoda na vytvoření Komory sester, která by měla být určena pro všeobecné sestry, dětské sestry a praktické sestry. Je shoda na nepovinném členství, otevřela se otázka ohledně její činnosti, cíle a role včetně garance vzdělávání aj., což bude předmětem dalšího jednání. **Budou osloveny zahraniční profesní organizace/komory v zemích EU s žádostí o poskytnutí informací, jak mají být řešeny otázky členství, role a činnosti včetně ukotvení daného institutu v legislativě.**

Specifický cíl 3.3 Pracovní podmínky

Aktivita č. 2 (*Analýza současného stavu, nastavení systému péče o členy ošetrovatelského týmu a vymezení pozice ombudsmana*) se prolíná s aktivitou č. 3 (*Tvorba metodiky vedení adaptačního procesu se zaměřením se na vstup nových absolventů k poskytovatelům zdravotních služeb. Metodika systému péče o členy ošetrovatelského týmu včetně podpory návratu z mateřské dovolené (dále jen „MD“), rodičovské dovolené (dále jen „RD“) nabídkou nižších úvazků a možnosti přestupů u poskytovatelů zdravotních služeb. Tvorba návrhu na Public Relations (dále jen „PR“) aktivity*) PS zjišťovala využívání supervize, intervize a peer podpory u poskytovatelů zdravotních služeb, **Probíhá Studie „Organizační resilience zdravotnického týmu“ – první výzkum vyhodnocen, nyní týmy pracují na slabých místech, po ½ roce proběhne kontrolní výzkum.** V souvislosti se zveřejněním Metodiky k nemocničnímu ombudsmanovi, kterým ministerstvo reaguje na současnou praxi zřizování funkcí ombudsmanů u poskytovatelů zdravotní péče poskytujících lůžkovou péči se členové Odborné rady pro ošetrovatelství shodli, že není nutné zvláště zřizovat ombudsmana pro nelékařské zdravotnické pracovníky a zavedení metodiky, resp. metodika k funkci ombudsmana je splněna. Obě aktivity jsou splněny ze 40 %.

PS se v následujícím období zaměří na další témata – doporučení pro vzdělávání při výběru vedoucího pracovníka a koučink, zapracování do specializace v Organizaci a řízení a do vyhlášky č. 55/2011 - kompetence vedoucího pracovníka při řízení ošetrovatelské péče, určení min. počtu mentorů u poskytovatelů zdravotních služeb, ergonomii práce, krátké pracovní úvazky – zejména při návratu z MD, RD. Péče o členy zdravotnických týmů jako např. rehabilitace (RHB), lázně, zvýhodnění zdravotnických pracovníků snížením důchodového věku apod. Aktivita se částečně prolíná se specifickým cílem 1.2, opatřením 1.2.1 Revize vzdělávání sester a dalších členů ošetrovatelského týmu výstupních znalostí – příprava na výkon povolání, aktivitou č. 4 doplnění problematiky zaměřené na péči o vlastní psychiku, sebereflexi, zvládání stresových situací, sociálních dovedností (zákonitosti vztahů v týmu, na pracovišti), podpora peer aktivit a jiných aktivit pro péči o psychiku sester a ostatních členů týmu a je naplňována i projektem NCO NZO viz výše. PS pracuje na sloučení doporučení adaptačního procesu a doškolení. Dále specifikuje význam a roli mentora.

Lze konstatovat, že PS k plnění jednotlivých cílů se schází a průběžně pracují na naplnění implementace Akčního plánu. Z důvodu nedostatečného personálního a finančního zajištění a posloupnosti opatření a aktivit nedošlo k naplnění některých aktivit ve stanovené lhůtě, a proto se upravuje plán plnění specifických cílů:

- 1.2, opatření 1.2.1, aktivita 2, 3 a 4, opatření 1.2.2, aktivita 1,
- 1.3, aktivita 2 a 3 (viz příloha 2).

V rámci vzájemné spolupráce všech PS a pro komplexní řešení implementace Koncepce bude v následujícím roce 2024 realizována společná schůzka všech PS.

3.2 Řízení rizik

Cílem řízení rizik Akčního plánu je předcházet situacím, které by mohly ohrozit úspěšnou realizaci Akčního plánu prostřednictvím definovaných cílů, opatření a jednotlivých aktivit.

V rámci sledovaného **období leden–prosinec 2023** **nedošlo v Registru rizik ke změně** seznamu definovaných rizik na úrovni implementačního plánu, ani ke změně určení významnosti rizika či seznamu navrhovaných nápravných opatření ke snížení rizika. Registr rizik tak zůstává pro další období beze změn.

Z průběžných setkání PS je možné detekovat **první riziko s názvem „Nedostatečné či nedostatečně kvalitní personální zajištění plnění cílů Koncepce a konkrétních prováděcích akčních plánů SC 1, SC 2, SC 3“** v důsledku personální fluktuace a v jednom případě i nedostatečné aktivity některých členů PS. Eliminace rizika je průběžně řešena, dříve zařazení členové jsou nahrazováni novými. Vzhledem k potřebě nových členů do problematiky proniknout se někdy zpomaluje práce skupiny a v návaznosti na to nasedá **třetí riziko s názvem Nedodržení harmonogramu plnění aktivit a opatření, ukotvených v Akčních plánech SC 1, SC 2, SC 3**. V některých případech se však toto riziko objevuje i z důvodu potřeby některých PS vyčkat výsledků jiné PS (např. SC 1.2, opatření 1.2.1, aktivita č. 2, opatření 1.2.2, aktivita 1, SC 1.3, opatření 1.3.1, aktivity č. 2, 3). Revize harmonogramu a případné posuny termínů jednotlivých aktivit budou provedeny na základě diskuze v rámci setkání PS v roce 2024 a budou předloženy řídicímu výboru implementace Koncepce ošetrovatelství ke schválení.

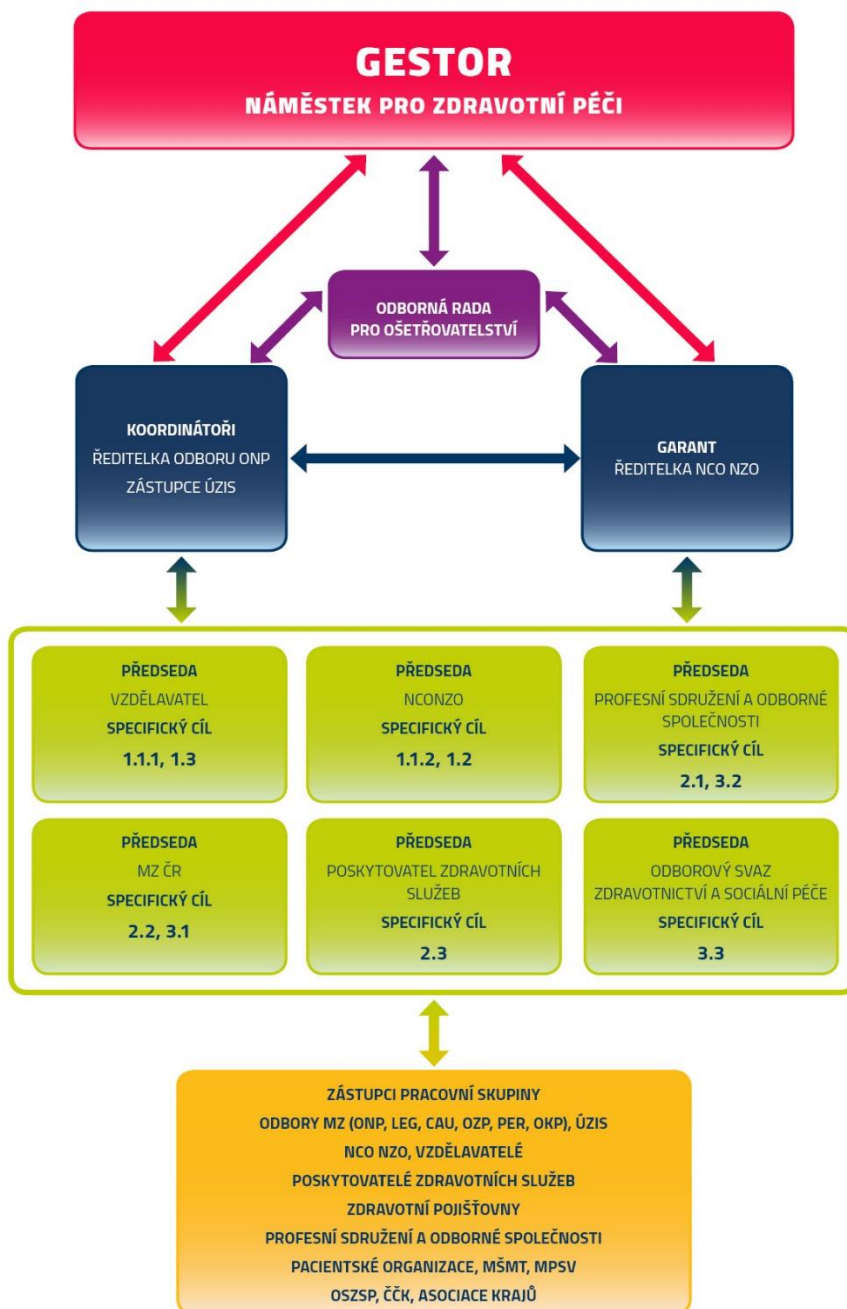
V souvislosti s výše uvedenými informacemi dochází k naplňování **šestého rizika** v následujícím roce 2024 **„Nenaplnění stanovených cílových hodnot monitorovacích indikátorů“**, které jde ruku v ruce se **sedmým rizikem „Nedostatečné finanční zajištění plnění Koncepce a realizace Akčních plánů SC 1, SC 2, SC 3 včetně jednotlivých opatření“** z důvodu nemožnosti čerpání finančních prostředků pro relevantní aktéry. Zdrojem financování, preferovaný u většiny opatření Koncepce, je uveden evropský zdroj (tzv. EU fondy nebo zdroje nového programového období 2021+, popř. po vyjednání z dotačního titulu Švýcarského příspěvku 2019-2029 - Swiss contribution II). V současné době není těmito možnými výše uvedenými prostředky financování zajistit, je tedy potřebné pomýšlet na financování prostřednictvím státního rozpočtu.

V návaznosti na vysoké pracovní vytížení jednotlivých členů PS se naplňuje **patnácté riziko**, nazvané **„Nedostatečná časová kapacita realizačního týmu k plnění cílů Koncepce z důvodu plnění úkolů, zadaných ad hoc“**. V souvislosti s rizikem nedostatečné časové kapacity je potřebné uvažovat i o **třetím riziku „Nedodržení harmonogramu plnění aktivit a opatření, ukotvených v Akčních plánech SC 1, SC 2, SC 3“**, a tedy nesplnění termínů pro realizaci jednotlivých aktivit a opatření definovaných v Akčních plánech.

3.3 Implementační struktura

Implementační struktura byla v hodnoceném období leden–prosinec 2023 dodržena (Graf 3). Předsedové PS průběžně informovali garanta implementačního plánu o realizaci Akčního plánu za jednotlivé stakeholdery. Garant, ve spolupráci s koordinátory, zpracoval Hodnotící zprávu a předložili ji k projednání Odborné radě pro ošetřovatelství. Materiál byl konzultován na Oddělení strategií, protokolů, vládní a parlamentní agendy. Následně byla Hodnotící zpráva prezentována Koordinátorem na poradě vedení MZ ke schválení. Implementační struktura zůstává pro další období beze změn.

Graf 3 Implementační struktura

3.4 Řízení změn

Řízení změn zůstává pro další období platné ve stejném znění.

3.5 Komunikační plán

Komunikační aktivity byly zaměřeny především na **prezentaci implementace Akčního plánu**, byly šířeny informace o plnění jednotlivých strategických cílů, specifických cílů a opatření k cílovým skupinám.

V rámci pracovních jednání všech zástupců PS (uvedených v Implementační struktuře – Graf 3) byly **podávány informace o existenci a cílech Koncepce**, které mohou být příkladem pro odbornou veřejnost dalších nelékařských odborností k přípravě koncepce a plánů do budoucna pro jejich obor.

Konkrétní aktivity byly:

- **web MZ, Databáze strategií:**
 - průběžné informace o prezentování naplňování Koncepce Ošetřovatelství v sekci „Hlavní sestra“;
- **jednání pracovní skupiny Odborné rady pro ošetřovatelství:**
 - jednání skupiny k řízení implementace a hodnocení úspěšnosti Koncepce ošetřovatelství, jež je odborným poradním orgánem MZ ve dnech 22. 3. 2023, 22. 5. 2023, 23. 10. 2023, Praha, MZ ČR;
- **informovanost odborné veřejnosti:**
 - informace v rámci realizace specializačního vzdělávání v NCO NZO;
 - II. ročník konference Kvalita;
 - Vinohradské srdce;
 - 29. Královéhradecké ošetřovatelské dny;
 - jednání Prezidia České asociace sester (ČAS);
 - jednání výboru ČAS – region plzeňský a sekce managementu;
 - sněm předsedů sekcí a regionů ČAS;
 - 3. Ústecké ortopedické sympozium;
 - konference Společnosti pro akreditaci zdravotnictví;
 - XV. ročník celostátní konference Kvalita zdravotní péče a akreditace.

3.6 Indikátorová soustava

Dle hodnocení indikátorů za období **leden–prosinec 2023 lze konstatovat, že indikátory na rok 2023 s výjimkou jednoho byly splněny. Nesplněný indikátor** bude naplňován v dalším období (viz příloha 3).

Přehled plnění indikátorů:

Strategický cíl 1: Vzdělání a praxe založená na spolupráci všech zainteresovaných stran

Výsledkové indikátory: Stabilizace rozpočtů vzdělavatelů pro navyšování kvality a systémové zajištění potřebných ošetřovatelských povolání.

Specifický cíl 1.2: Profesní rozvoj sester v jednotlivých oblastech

Výstupové indikátory:

- Počet vypracovaných analytických dokumentů v oblasti vzdělávání sester – indikátor měl být splněn, ale dochází k posunu termínu z důvodu návaznosti na výsledky dalších PS, proto pokračuje.

Implementace koncepce

- Počet zveřejněných hodnotících zpráv postupu implementace Koncepce a jeho Akčního plánu. (2022, 2023).
- Počet komunikačních aktivit, spojených s implementací Koncepce – 2022 – (První hodnotící zpráva průběhu implementace Koncepce za rok 2022, dle Akčního plánu do roku 2030, 3.5 Komunikační plán); 2023 – (Druhá hodnotící zpráva průběhu implementace Koncepce za rok 2023, dle Akčního plánu do roku 2030, 3.5 Komunikační plán).

4. Závěrečné shrnutí a doporučení

V hodnoceném období leden-prosinec 2023 byly dle plánu plněny jednotlivé aktivity (viz příloha 1). Dle postupu prací bude třeba upravit harmonogram plnění jednotlivých aktivit (např. SC 1.2, opatření 1.2.1, aktivita č. 2, opatření 1.2.2, aktivita 1, SC 1.3, opatření 1.3.1, aktivity č. 2, 3), následně jejich plnění pravidelně vyhodnocovat a směřovat k naplňování stanovených opatření.

V uvedeném hodnoceném období leden-prosinec 2023 nebyly řešeny finanční nároky spojené s implementací Akčního plánu (*členové PS doposud pracují bez odměny*). I když práce na implementaci postupují, je nutné nalézt systémové řešení financování PS.

Doporučení pro následující období (pro rok 2024) spočívá v:

- hledání řešení alokace finančních prostředků včetně využívání projektů pro naplňování jednotlivých aktivit a opatření;
- provádění potřebných analýz u jednotlivých aktivit k naplňování stanovených opatření;
- v realizaci setkání PS a nastavení pravidel další spolupráce;
- ve spolupráci se zástupci pacientských organizací, s neformálními pečujícími a dobrovolníky;
- ve spolupráci s relevantními poradními orgány MZ ČR v oblasti výstupů těchto skupin;
- ve využití závěrů zpracovaných úkolových listů NCO NZO v dané problematice;
- pravidelném informování PS pro specifický cíl 2.3. Kvalita a bezpečí komplexní ošetrovatelské péče o výsledcích NIKEZ (Národní institut kvality a excelence zdravotnictví).

Přílohy:

Příloha 1 – Semafor (vyhodnocení postupu prací na plnění jednotlivých opatření a aktivit Akčního plánu v roce 2023)

Příloha 2 - Úprava přílohy č. 1 AP KO (úprava plánu aktivit)

Příloha 3 - Úprava přílohy č. 3 k AP KO (upravená indikátorová soustava)

